

Maria Kristina Zinkunegi Irazusta

*Andoain,
Gipuzkoa
(1936)*

Aurkibidea

Biografia

Bera Goiburuko Urrizti baserrian jaio eta bizi izan bada ere, guraso biak asteasuarrak zituen. Lau senide izan ziren eta bera zen zaharrena. Etxean bakoitzak bere lanak izaten zituen. Eskolan mojetan ibili zen aurrena; eta sasi-erota deituriko eskolan gero. Baserri handia izan da berea, eta bertan bizi izan da ezkonduz geroztik ere azken urteetan.

Zintak

AND-098

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2011-02-03
- **Iraupena:** 45 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Soldaduei esnea ematen

- **Erref:** AND-098/002
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:01:10. **Bukatu:** 00:02:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Maria Kristina jaio eta berehala hasi zen gerra. Ilunabarrean, soldaduak errenkan jartzen omen ziren baserri gainaldean eta esnea partitzen zien amak. Soldaduak Belabitatik Buruntzaldera sartu ziren.

2. Ontzerri

- **Erref:** AND-098/005
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:04:41. **Bukatu:** 00:05:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Andoaingo herriari Ontzerri esan izan zaio. Izenaren jatorriari buruzko azalpena ematen du.

3. Sutea, baserria, basoak eta artzaintza

- **Erref:** AND-098/006
- **Iraupena:** 0:03:16. **Hasi:** 00:05:16. **Bukatu:** 00:08:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Urrizti baserriri buruzko azalpenak: hiru aldiz erretako baserria da. 1928an izugarrizko sutea piztu zen, basoz baso, Leitza aldetik Urrizti inguruko basoetaraino. Gaztainondo ugari zegoen Urrizti inguruan. Orduko hartan baserria sutetik salbatzea lortu zuten. Sute hura eta gero, Maria Kristinaren aita soroak egiten hasi zen. Aitona eta aita artzainak ziren: 300 arditik gora zituzten. Adarramendi eta Usalartza aldean ibiltzen ziren ardiekin. Gerora, Maria Kristinaren ume garaian, 60 ardi inguru zituzten: eskolatik irtendakoan ardi bila joan eta ardiak jetzi behar izaten zituen.

4. Behiak

- **Erref:** AND-098/007
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:08:32. **Bukatu:** 00:09:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Soroak atera eta gero, behiak jarri zituzten. 1997ra arte behi "pintoak" (esne-behiak) eduki zituzten: 20 behi eta 10 bigantxa. Gero, lantegiko lana eta baserrikoa uztartzeko zailtasunak etorri, eta behi "gorriak", limusinak, jarri zituzten.

5. Emakumearen zereginak

- **Erref:** AND-098/008
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:09:13. **Bukatu:** 00:10:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserriko bizimodua. Senarra lantegira joaten zen lanera, eta bera baserrian geratzen zen. Baserriko lanak amaierarik ez. Emakumea eta etxeko zereginak.

6. Urrizti baserria

- **Erref:** AND-098/011
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:11:35. **Bukatu:** 00:13:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Maria Kristinaren ume garaian Urrizti baserria nolakoa zen. Baserriaren egiturari buruzko azalpenak ematen ditu.

7. "Konfiantza dek gauza bat ona, fina eta segurua"

- **Erref:** AND-098/012
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:13:15. **Bukatu:** 00:16:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

1928an Urrizti baserria erre zenean, nagusiak ez omen zuen nahi izan baserria berritu: izan ere, aurretik beste bi aldiz ere erre zen etxea. Errenta handia jarri arren, baserria egin zien nagusiak. Errenta kontratua noiz arte sinatu zuten. Baserria erosteko gizon batek aitari dirua konfiantzan utzi ziola kontatzen du.

8. Asteasuarrak Andoainen

- **Erref:** AND-098/014
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:18:00. **Bukatu:** 00:20:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Maria Kristinaren gurasoak asteasuarrak ziren. Elkar ezagutu aurretik, ordea, bien familiak Andoainera joan ziren bizitzera. Ama neskame eta Moleraneko fabrikari ibili zen lanean. Amaren anaiak taberna zuen Andoainen, eta hango giran ezagutu ziren gurasoak. Familiari buruzko azalpenak ematen ditu.

9. Bakoitzak bere zereginak

- **Erref:** AND-098/016
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:21:05. **Bukatu:** 00:23:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Lau senide ziren, bi neska eta bi mutil, eta Maria Kristina zen denetan zaharrena. Bakoitzak bere zereginak izendatuta izaten zituen baserrian. Neskak ardi lanetan ibiltzen ziren; mutilak, berriz, basoko eta ukuiluko lanetan. Maria Kristina jostera bidali zuen amak. Ahizpak egiten zituen baserriko lan "fuerteenak": behiak jetzi, jatenak segarekin ebaki... Bi anaiak egiten zituzten sega eta baso lanak. Ikasketak bukatu eta bi anaiak bankuan sartu ziren lanera.

10. Garo eta soro lanak

- **Erref:** AND-098/017
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:23:52. **Bukatu:** 00:24:56

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Garro, babarrun eta arto denborako lanak. Artoari maizorria kentzen zitzaion, babarruna hobeto heltzeko. Larre eta garro artean ibilita, pantorrilak ebakita. Artean, ez zuten galtzarik janzen.

11. Garroa eta lursailak

- **Erref:** AND-098/020
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:25:57. **Bukatu:** 00:27:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Herri-lurrak eta lur pribatuak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Garroa beharrezkoa azpitako eta soroak eta belazeak mantentzeko. Garroa menditik ekartzeko, idiak zituzten. Baserri fuertea zirela dio Maria Kristinak. Inguruko beste baserriei buruzko azalpena.

12. Arropa kontuak

- **Erref:** AND-098/022
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:30:52. **Bukatu:** 00:31:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Lehen, astelehenetik larunbatera arropa bera erabiltzen zuten. Igandetan, beste arropa bat janzen zuten.

13. Eskolarako bidea eta uniformeak

- **Erref:** AND-098/023
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:31:16. **Bukatu:** 00:31:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Eskolan, mojetan ibili zen lehenbiziko urteetan. Baserritik eskolara arteko bideak ikaragarri txarrak ziren; lohia eta ura besterik ez. Bide bazterreko baserri batean aldatzen zituzten oinetakoak. Astea uniforme batekin pasatzen

zuten. Igandetan, beste uniforme bat edukitzen zuten mojekin meza nagusira joateko.

14. Labadora

- **Erref:** AND-098/024
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:31:58. **Bukatu:** 00:32:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Gutxitan garbitu izan du arropa garbitokian. Nahiko goiz jarri zuten labadora baserrian.

15. Asteko eta igandeko uniformeak

- **Erref:** AND-098/025
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:32:31. **Bukatu:** 00:33:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Eskola garaian, bi uniforme zituzten: astekoa eta jaietakoa. Astekeko uniformeak zikinduz gero, larunbatean garbitu eta astelehenerako prest eduki behar izaten zen. Igandetako uniformeak ez zuten astetik atera garbitzen; mehatatik bueltatu eta aurreneko lana arropa aldatzea izaten zen.

16. Jaietako arropa

- **Erref:** AND-098/026
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:33:08. **Bukatu:** 00:36:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Maria Kristinaren amona eta ama elegante jantzekoak ziren. Lagunak bata eta alpartekin jantzen ziren. Bera, berriz, organtzazko soinekoa, zapata zuria eta kapela jantzita joaten zen mezara.

17. Orrazkera

- **Erref:** AND-098/027
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:36:23. **Bukatu:** 00:37:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak

Laburpena:

Komuniorako permanentea egin zuen. Maria Kristina eta ahizpa ile-apaindegira eramaten zituzten ilea moztu eta txukuntzera.

18. Komunioko soinekoa

- **Erref:** AND-098/028
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:37:25. **Bukatu:** 00:37:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Komunio handirako nolako arropa eraman zuen azaltzen du.

19. Alpargatak jantzi nahi

- **Erref:** AND-098/030
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:38:19. **Bukatu:** 00:39:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:

Gazte garaiko janzkerari buruz hitz egiten du. Maria Kristina eta ahizpa oso dotore janzten ziren. Lagunak, berriz, bata eta alpargatekin. Beraiek ere zapata zurien ordeztu alpargatak jantzi nahi izaten zituzten. Herriko giroa nolakoa zen aipatzen du.

20. Erromeriak

- **Erref:** AND-098/031
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:39:52. **Bukatu:** 00:41:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Gaztetan, Aduna, Amasa, Zizurkil eta Urrietako erromeriatar joaten ziren. Amak ez zien uzten Oialumera joaten. Zizurkilen, orkestina. Adunan, dantza sueltuan egin behar izaten zen. 21:00etarako etxera bueltatu behar izaten zuten bi ahizpek: lagunak dantzan geratzen ziren.

21. Nesken eta mutilen heziketa, etxean

- **Erref:** AND-098/032
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:41:12. **Bukatu:** 00:43:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Etxeko kontuak. Nesken eta mutil arteko bereizketa. Erromeriara joaten zirenean, bi neskei ez zien dirurik ematen trena edo tranbia hartzeko: oinez joaten ziren Aduna edo Zizurkilera. Aldiz, mutilei dirua ematen dien. Behinola, erromeriatik etxera zihoazela harrika egin ziela kontatzen du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-15

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com